

ปัจจัยทางค่านิยมที่อาจยังผลต่ออายุแรกสมรส

ความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางสังคม มีส่วนในการสมรสช้าหรือเร็วโดยส่วนใหญ่แล้วจะพบว่า ปัจจัยทางค่านิยมที่สำคัญ ที่ทำให้การสมรสช้าหรือเร็ว หรือต้องยืดเวลาของการสมรสออกไป ก็คือ การศึกษา ศาสนา และอื่น ๆ ซึ่งจะพบว่าประชากรที่อยู่ในฐานะทางสังคมสูงและมีการศึกษาสูงนั้น จะทำการสมรสช้ากว่าประชากรที่อยู่ในฐานะทางสังคมและการศึกษาค่ำ บางครั้งคนที่อยู่ในฐานะสังคมสูงอาจจะทำการสมรสเร็วก็ได้ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ในบทนี้สนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยทางค่านิยมที่อาจยังผลต่ออายุแรกสมรส ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร

๑. การศึกษา

R.P. Dore ได้ศึกษาในเขตชนบทของญี่ปุ่น ได้ชี้ให้เห็นว่า อายุแรกสมรสได้เพิ่มสูงขึ้นในเพศชาย และเพศหญิง คือในปี ๑๙๑๐ อายุแรกสมรสของชาย ๒๖.๘๔ ปี หญิง ๒๒.๕๒ ปี ในปี ๑๙๔๐ อายุแรกสมรสของชายเพิ่มขึ้นเป็น ๒๘.๘๕ ปี และหญิง ๒๔.๖๑ ปี เขาแสดงให้เห็นว่าการที่อายุแรกสมรสได้เพิ่มสูงขึ้นนี้เนื่องมาจากโอกาสที่จะศึกษาในระดับสูงมากขึ้น และสตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น เป็นผลให้การทำงานในตำแหน่งสูงตามมาด้วย

๒๕ R.P. Dore, "Japanese Rural Fertility; Some Social and Economic Factors," Population Studies, Vol. VII, 1953 - 1954, pp. 62 - 64.

นอกจากนี้การศึกษาอายุแรกสมรสใน Sub-Saharan Africa ซึ่งการระบบประเพณีเดิมในอดีตรายและหญิงจะสมรสเร็ว ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงอายุแรกสมรสเฉลี่ยของชายและหญิงจะสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะสตรีส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสูงขึ้น และมากขึ้นด้วย และทำนองเดียวกันสำหรับเพศชาย อายุแรกสมรสในอาฟริกาในปี ๑๙๓๐ - ๑๙๕๓ อาฟริกาตอนใต้ชายส่วนใหญ่จะสมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปี หญิง ๒๓ - ๒๕ ปี อาฟริกาตะวันออก ใน Kenya และ Luhya ชายจะสมรสหลังอายุ ๒๐ ปีไปแล้ว ส่วนหญิงจะอยู่ระหว่าง ๑๘ - ๒๐ ปี และในอาฟริกาตะวันตก ชายจะเท่ากับ ๒๕ - ๓๐ ปี หญิง ๑๕ - ๒๐ ปี^{๓๐}

Lang พบว่า จากตัวอย่างที่ศึกษาในปักกิ่งและเซี่ยงไฮ้ มีความแตกต่างจากตัวอย่างที่ได้จากชนบทของ Buck ซึ่งคนในชนบทส่วนใหญ่จะสมรสเมื่ออายุ ๑๕ ปี ในกลุ่มกรรมกรทั้งชายและหญิงที่ได้รับการศึกษาในระดับสูง คือมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย มักจะเลื่อนอายุแรกสมรสออกไปเป็นประมาณ ๒๐ ปี สตรีที่ได้รับการศึกษาสูงในจีนจะทำการสมรสช้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชนชั้นสูง^{๓๑} จากการศึกษาถึงระดับการศึกษากับอายุแรกสมรสของคนอินเดีย โดยเปรียบเทียบกับระดับการศึกษาของสามีจะเห็นว่า อายุแรกสมรสของสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษาเลย ๑๒.๘ ปี ของชาย ๑๘.๖ ปี ในกลุ่มที่ได้รับการศึกษาสูง ตั้งแต่ระดับวิทยาลัยขึ้นไป อายุแรกสมรสของสตรีจะเป็น ๑๘.๖ ปี และ ๒๖.๓ ปี สำหรับชาย^{๓๒}

^{๓๐} Goode, op.cit., p. 180.

^{๓๑} Ibid., p. 288.

^{๓๒} Driver, op.cit., p. 70.

ในสหสาธารณรัฐอาหรับ พบว่า อายุแรกสมรสของภรรยาในชนบท เมื่อเปรียบเทียบกับระดับการศึกษา โดยพิจารณาตามความสามารถอ่านออกเขียนได้ของสามีจะเห็นว่า ในปี ๑๙๓๘ - ๑๙๔๗ อายุแรกสมรสของสตรี ๑๖ - ๑๗ และในปี ๑๙๔๘ - ๑๙๕๗ จะเป็น ๑๘ - ๑๙ จะเห็นว่าอายุแรกสมรสได้เพิ่มขึ้น ๑ ปี ในระยะเวลา ๓๐ ปี ทั้งนี้ก็เพราะคนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษามากขึ้น^{๓๓}

การศึกษาใน Mysore นั้น สตรีที่ได้รับการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาจะมีอายุแรกสมรสน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คือ ๑๕.๘ และ ๑๖.๘ ปี ตามลำดับ ความแตกต่างในอายุแรกสมรสจะเห็นได้ชัดในสตรีที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กับมัธยมศึกษาตอนปลาย คือจะมีอายุแรกสมรส ๑๖.๘ ปี และ ๒๐ ปี ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าสตรีที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากกว่าครึ่งหนึ่งทำการสมรสหลังจากอายุ ๒๐ ปี เพศชายที่สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย จะมีอายุแรกสมรส ๒๖.๗ ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สตรีที่ได้รับการศึกษาสูงจะทำให้อายุแรกสมรสสูงขึ้นด้วย^{๓๔}

^{๓๓} M.A.El-Badry and Hanna Rizk, "Regional fertility differences among socio-economic groups in the United Arab Republic," World Population Conference 1965, Vol. II, (New York: United Nations, 1967), p. 137.

^{๓๔} United Nations, "Population Study No. 34," The Mysore Study, (New York: Department of Economic and Social Affairs, 1961), pp. 98 - 99.

จากการศึกษาทำนองเดียวกันในสหรัฐอเมริกาจะเห็นว่าค่าเฉลี่ยของอายุแรกสมรสในปี ๑๙๕๐ คนที่มีการศึกษาต่ำจะสมรสเร็วกว่าคนที่มีการศึกษาสูง คือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป^{๓๕} ในปี ๑๙๕๖ พบว่า ๑ ใน ๔ ของคู่สมรสที่มีการศึกษาระดับวิทยาลัย จะมีอายุแรกสมรสระหว่าง ๑๘ ถึง ๒๔ ปี เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุแล้ว ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาจะมีสัดส่วนของการสมรสสูงกว่า^{๓๖} เมื่อพิจารณาถึงสตรีที่ต้อออกจากการศึกษาไม่ได้รับการศึกษาในระดับวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย จะเห็นว่าสตรีเหล่านี้มีอัตราการสมรสสูงถึงร้อยละ ๗๓ และยังเป็นกลุ่มที่มีอายุแรกสมรสน้อยที่สุด^{๓๗}

Chatila เน้นว่าในปี ๑๙๓๐ กลุ่มผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงในพวกอิสลามที่ใช้ภาษาอาราบิก สตรีจะมีอายุแรกสมรสระหว่าง ๑๗ - ๒๒ ปี และชาย ๒๕ - ๓๐ ปี^{๓๘} Yun Kim ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของอายุแรกสมรสกับภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรเกาหลี พบว่า อายุแรกสมรสได้เพิ่มขึ้นมาก ก่อนปี ๑๙๔๕ อายุแรกสมรสของชายประมาณ ๒๒.๕ ปี หญิง ๑๙.๘ ปี แต่ในปี ๑๙๖๐ อายุแรกสมรสชายเพิ่มขึ้นเป็น ๒๔.๗ ปี และหญิง ๒๔.๐ ปี เขาเสนอว่าการที่อายุแรกสมรสได้เพิ่มขึ้นเช่นนี้ก็เพราะสตรีส่วนใหญ่ในระยะหลังได้รับการศึกษาสูงขึ้น และทำงานมากขึ้น^{๓๙}

^{๓๕} Petersen, op.cit., p. 232.

^{๓๖} Ibid., p. 234.

^{๓๗} Hauser and Duncan, op.cit., p. 594.

^{๓๘} Goode, op.cit., p. 106.

^{๓๙} The Ministry of Health and Social Affairs, Population and Family Planning in Republic of Korea, Vol. I, (Republic of Korea: March, 1970), p. 440.

จากการศึกษาสตรีในไต้หวันอายุแรกสมรสได้เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ประมาณ ๒ เดือนต่อปี ในระหว่างปี ๑๙๔๔ ถึง ปี ๑๙๖๐ ในปี ๑๙๔๔ อายุแรกสมรสเฉลี่ยประมาณ ๒๐ ปี แต่ในปี ๑๙๖๐ ประมาณ ๒๑ ปี เหตุที่อายุแรกสมรสเพิ่มขึ้นนี้เหตุผลอย่างหนึ่งก็คือ สตรีในไต้หวันมีโอกาสดีขึ้นในการศึกษาในระดับสูงขึ้นกว่าเดิม^{๔๐}

การศึกษาในเขตอำเภอโพธาราม พบว่า คนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีอายุแรกสมรสสูงกว่า การศึกษาอายุแรกสมรสกับระดับการศึกษาของภรรยาในทุกกลุ่มอายุแสดงให้เห็นว่า ภรรยาที่ไม่ได้รับการศึกษาเลยจะมีอายุแรกสมรสเฉลี่ย ๒๐.๙ ปี ภรรยาที่ได้รับการศึกษา ป.๑ - ป.๔ อายุแรกสมรส ๒๐.๕ ปี ส่วนกลุ่มภรรยาที่มีการศึกษามากกว่า ๕ ปี ขึ้นไปจะมีอายุแรกสมรส ๒๑.๓ ปี โดยเฉลี่ยแล้วอายุแรกสมรสของสตรีทุกกลุ่มอายุในปี ๑๙๖๔ เท่ากับ ๒๑.๐ ปี ปี ๑๙๖๕ ๒๐.๗ ปี^{๔๑}

ในดังกา ในปี ๑๙๐๐ อายุแรกสมรสเฉลี่ยของชาย ๒๗.๓ ปี หญิง ๒๑.๐ ปี อายุแรกสมรสเฉลี่ยของสตรีในปี ๑๙๕๓ ๒๒.๗๓ ปี แต่ในปี ๑๙๖๐ ของชายเพิ่มขึ้นเป็น ๒๘.๓ ปี และหญิง ๒๓.๑ ปี^{๔๒}

^{๔๐} The Taiwan Population Studies Center, "Age at First Marriage of Girls," Family Planning in Taiwan, (Republic of china: July, 1965), p. 29.

^{๔๑} Amos H. Hawley, Visid Prachuabmoh, James T. Fawcett, The Potharam Study, (Bangkok: Institute of Population Studies, Chulalongkorn University, 1969), p. 5.

^{๔๒} Abhayaratne & Jayewardene, op.cit., p. 113.

ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้อายุแรกสมรสในลังกาเพิ่มขึ้นนี้ก็คือระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งจะเห็นว่าอายุแรกสมรสของสตรีเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ดังตารางต่อไปนี้^{๘๓}

อายุแรกสมรสกับระดับการศึกษาของหญิง
(ประเทศลังกา ปี ๑๙๖๐)

เขต	ระดับ มหาวิทยาลัย	ระดับ มัธยมศึกษา	ระดับ ประถมศึกษา	อ่านออก เขียนได้	ไม่รู้หนังสือ
South West Cost	๒๕.๕๐	๒๓.๕๕	๒๐.๕๙	๑๙.๒๐	๑๙.๙๘
West interior	๒๙.๑๖	๒๓.๑๒	๑๙.๕๘	๑๘.๖๕	๑๘.๐๕
East interior	๓๒.๕๐	๒๑.๕๘	๑๘.๖๕	๑๗.๘๘	๑๗.๐๘

Source: Abhayaratne & Jayewardene, Fertility Trends in Ceylon, (Colombo: 1967), p. 254.

John Hajnal พบว่าการที่อายุแรกสมรสในสวีเดนและออสเตรีย นั้น ปัจจัยอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องก็คือ ระดับการศึกษา^{๘๔} การศึกษาเกี่ยวกับคู่สมรสในวัยรุ่นก็พบว่าส่วนใหญ่ของคู่สมรสเป็นพวกที่ต้องออกจากการศึกษาและไม่ได้ศึกษาต่อ^{๘๕}

^{๘๓} Ibid., p. 247.

^{๘๔} Bogue, 1969, op.cit., pp. 643 - 644.

^{๘๕} Ibid., p. 640.

จากการศึกษาของ Christopher Tietze และ Patience Lauriat เกี่ยวกับอายุแรกสมรสในสหรัฐอเมริกาเทียบกับระดับการศึกษาพบว่าในกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูงสุด คือ ระดับมหาวิทยาลัย มีอายุแรกสมรสสูงสุดทั้งในปี ๑๙๔๐ และ ๑๙๕๐ นั้น มีอายุแรกสมรสของชาย ๒๗.๗ ปี และ ๒๕.๗ ปี หญิง ๒๕.๕ ปี และ ๒๓.๒ ปี ในปี ๑๙๔๐ และ ๑๙๕๐ ตามลำดับ สำหรับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับต่ำจะมีอายุแรกสมรสต่ำกว่า ตัวอย่างจากพวกที่จบชั้นประถมศึกษาชายจะมีอายุแรกสมรส ๒๔.๗ ปี และ ๒๔ ปี ส่วนหญิง ๒๑.๕ ปี และ ๒๑.๐ ปี ในปี ๑๙๔๐ และปี ๑๙๕๐ ตามลำดับ

จากการศึกษากครั้งนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงจำนวนสตรีที่เป็นตัวอย่างในกลุ่มอายุแรกสมรสต่าง ๆ กัน สตรีตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาจบ ป.๔ ถึงถึงร้อยละ ๕๐.๔ และไม่รู้หนังสือร้อยละ ๓๓.๗ อ่านออกเขียนได้และจบ ป.๑ - ป.๓ ร้อยละ ๑๕.๙ ในทุกระดับการศึกษาจะมีอายุแรกสมรสระหว่าง ๑๗ - ๒๐ สูงกว่ากลุ่มอายุแรกสมรสอื่น ๆ กลุ่มที่ไม่รู้หนังสือจะมีอายุแรกสมรสระหว่าง ๑๗ - ๑๘ ถึงร้อยละ ๒๔.๒ และระหว่าง ๑๙ - ๒๐ ปี ร้อยละ ๒๖.๔ อายุแรกสมรสของสตรีตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาอ่านออกเขียนได้และจบ ป.๑ - ป.๓ นั้นจะมีอายุแรกสมรสระหว่าง ๑๙ - ๒๐ ปี สูงสุดถึงร้อยละ ๒๙.๒ และ ๑๗ - ๑๘ ปี ร้อยละ ๒๕.๐ สตรีตัวอย่างที่มีการศึกษา ป.๔ ขึ้นไปจะมีอายุแรกสมรสสูงในระหว่าง ๑๗ - ๑๘ ปี ก็คือมีอยู่ร้อยละ ๒๔.๔ และ ๑๙ - ๒๐ ปี มีร้อยละ ๒๖.๐ นอกจากนั้นจะลดลงเรื่อย ๆ ตามอายุแรกสมรสที่สูงขึ้น และต่ำกว่าที่กล่าวแล้ว (ตารางที่ ๑๒)

สำหรับประชากรชายที่ตกเป็นตัวอย่างทุกระดับการศึกษายกเว้นระดับการศึกษาที่จบ ป.๔ - ป.๖ จะมีอายุแรกสมรสอยู่ระหว่าง ๒๕ - ๒๙ ปี ซึ่งในระดับการศึกษา จบ ป.๔ - ป.๖ นั้น ประชากรชายในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะมีอายุแรกสมรสระหว่าง ๒๓ - ๒๔ ปี (ร้อยละ ๒๓.๖) และช่วงอายุ ๒๑ - ๒๒ ปี (ร้อยละ ๒๓.๔) จำนวนประชากรตัวอย่างชายจะลดลงตามกลุ่มอายุแรกสมรสที่เพิ่มขึ้นและต่ำกว่าที่กล่าวไว้ (ตารางที่ ๑๓)

อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยจะลดลง โดยศึกษาอายุแรกสมรสเปรียบเทียบกับอายุปัจจุบัน พบว่าสตรีตัวอย่างที่อายุปัจจุบัน ๑๕ - ๓๙ มีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๑๙.๗ ปี และที่อายุ ๔๐ ปีขึ้นไป มีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๒๐.๕ ปี อายุแรกสมรสของสตรีลดลงประมาณ ๐.๘ ปี สำหรับระดับการศึกษา นั้น ไม่แสดงความแตกต่างแต่อย่างใดระหว่างอายุแรกสมรสเฉลี่ยของสตรีตัวอย่างในแต่ละระดับการศึกษา (ตารางที่ ๑๔)

ตารางที่ ๑๒ อัตราส่วนรอยของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาและอายุแรกสมรส

อายุแรกสมรส (ปี)	ระดับการศึกษา			รวมทุกระดับการศึกษา
	ไม่รู้หนังสือ	อ่านออกเขียนได้ และ จบ ป.๑- ป.๓	จบ ป. ๔ ขึ้นไป	
ต่ำกว่า ๑๔	* กิ (๓)	* กิ (๑)	๐.๕ (๗)	๐.๗ (๑๑)
๑๕ - ๑๖	๑๒.๕ (๖๔)	๘.๑ (๑๕)	๕.๕ (๗๔)	๑๐.๖ (๑๕๗)
๑๗ - ๑๘	๒๘.๒ (๑๔๑)	๒๕.๐ (๕๕)	๒๘.๕ (๒๑๓)	๒๗.๕ (๔๑๓)
๑๙ - ๒๐	๒๖.๕ (๑๓๔)	๒๕.๒ (๖๕)	๒๖.๑ (๑๙๕)	๒๖.๕ (๓๙๔)
๒๑ - ๒๒	๑๓.๒ (๖๖)	๑๔.๘ (๓๕)	๑๕.๘ (๑๑๘)	๑๔.๘ (๒๑๙)
๒๓ - ๒๔	๖.๕ (๓๒)	๑๐.๖ (๒๕)	๕.๕ (๗๐)	๘.๖ (๑๒๗)
๒๕ - ๒๙	๖.๑ (๓๐)	๖.๕ (๑๖)	๗.๓ (๕๕)	๖.๕ (๑๐๑)
๓๐ ขึ้นไป	๕.๐ (๒๐)	๓.๕ (๘)	๑.๕ (๑๔)	๒.๕ (๒๒)
ไม่ทราบ	๒.๐ (๑๐)	* กิ (๕)	* กิ (๓)	๑.๒ (๑๗)
รวมทุกอายุ	๓๓.๗ (๕๐๐)	๑๕.๕ (๒๓๖)	๕๐.๕ (๗๕๕)	๑๐๐.๐ (๑,๔๘๕)

* กิ ตัวอย่างในประเภทนี้มีอยู่น้อยกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๑๓ อัตราส่วนร้อยละของเพศชาย จำแนกตาม
ระดับการศึกษา และอายุแรกสมรส

อายุแรกสมรส (ปี)	ระดับการศึกษา				รวมทุกระดับ การศึกษา
	ไม่รู้นั่งโต๊ะ	อ่านออกเขียนได้ และ จบ ป.๑-ป.๓	จบ ป.๔ - ป.๖	จบ ป. ๗ ขึ้นไป	
ต่ำกว่า ๑๕	* กิ (๑)	* กิ (๑)	-	-	* กิ (๒)
๑๕ - ๑๖	๒.๑ (๕)	* กิ (๒)	๑.๕ (๔)	* กิ (๑)	๑.๕ (๑๖)
๑๗ - ๑๘	๗.๖ (๑๘)	๘.๐ (๑๙)	๔.๒ (๒๒)	* กิ (๒)	๕.๗ (๖๑)
๑๙ - ๒๐	๑๒.๓ (๒๙)	๑๒.๒ (๒๙)	๑๒.๔ (๖๕)	๙.๑ (๖)	๑๒.๑ (๑๒๙)
๒๑ - ๒๒	๑๙.๑ (๔๕)	๒๕.๐ (๕๗)	๒๓.๔ (๑๒๓)	๒๘.๘ (๑๙)	๒๒.๙ (๒๔๔)
๒๓ - ๒๔	๑๓.๖ (๓๒)	๑๘.๕ (๔๔)	๒๓.๖ (๑๒๔)	๑๕.๒ (๑๐)	๑๙.๗ (๒๑๐)
๒๕ - ๒๙	๒๑.๖ (๕๑)	๒๕.๓ (๖๐)	๒๒.๖ (๑๑๙)	๓๓.๓ (๒๒)	๒๓.๖ (๒๕๒)
๓๐ ขึ้นไป	๑๓.๑ (๓๑)	๗.๖ (๑๘)	๙.๕ (๕๐)	๙.๑ (๖)	๙.๙ (๑๐๕)
ไม่ทราบ	๑๐.๒ (๒๔)	๓.๘ (๘)	๒.๙ (๑๕)	-	๔.๘ (๔๗)
รวมทุกอายุ	๒๒.๑ (๒๓๖)	๒๒.๓ (๒๓๘)	๔๙.๓ (๕๒๖)	๖.๒ (๖๖)	๑๐๐.๐ (๑,๐๖๖)

* กิ ตัวอย่างในประเภทยี่มีอยู่น้อยกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๑๔ อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของสตรี จำแนกตาม
อายุปัจจุบันและระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	อายุปัจจุบัน (ปี)		รวมทุกอายุ
	๑๕ - ๓๙	๔๐ ปีขึ้นไป	
ไม่รู้นั่งโต๊ะ	๑๘.๘(๑๒๕)	๒๐.๘(๓๖๓)	๒๐.๐(๔๘๘)
อ่านออกเขียนได้ และจบ ป.๑-ป.๓	๑๙.๙(๑๒๑)	๒๐.๙(๑๑๑)	๒๐.๔(๒๓๒)
จบป.๔ ขึ้นไป	๑๙.๘(๕๘๓)	๒๐.๕(๑๖๓)	๒๐.๐(๗๔๖)
รวมทุกระดับการ ศึกษา	๑๙.๓(๘๒๙)	๒๐.๕(๖๓๗)	(๑,๔๖๖)

ท่านเองก็ียวกันแก่หวับอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของประชากรที่ตกเป็น
 ตัวอย่างเมื่อเปรียบเทียบกับระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาสูงคือ
 จบ ป.๗ ขึ้นไปนั้น จะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มประชากรตัวอย่าง
 ชายในระดับการศึกษาอื่น ๆ คือเท่ากับ ๒๔.๖ ปี ซึ่งสูงกว่าประชากรใน
 ระดับการศึกษาอ่านออกเขียนได้และจบ ป.๑ - ป.๓ กับที่มีระดับการศึกษา
 จบ ป.๔ - ป.๖ ประมาณ ๑ ปี สำหรับในกลุ่มที่ไม่รู้หนังสือ นั้น จะมีอายุ
 แรกสมรสโดยเฉลี่ยสูงพอสมควรคือประมาณ ๒๔.๑ ปี ในทุกระดับการศึกษา
 จะพบว่า อายุแรกสมรสของประชากรชายที่ตกเป็นตัวอย่างมีแนวโน้มลดลง
 โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้ที่มีอายุปัจจุบัน ๑๕ - ๓๕ ปี จะมีอายุแรกสมรสโดย
 เฉลี่ย ๒๒.๘ ปี และผู้ที่มีอายุปัจจุบัน ๔๐ ปีขึ้นไปจะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย
 ๒๔.๔ ปี ซึ่งมีความแตกต่างกัน ๑.๖ ปี ถ้าพิจารณาตามระดับการศึกษาของ
 ประชากรตัวอย่างที่อยู่ในช่วงอายุ ๑๕ - ๓๕ นั้น จะพบว่า ประชากรในกลุ่ม
 นี้ถ้ามีระดับการศึกษาสูงขึ้น จะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยสูงขึ้นด้วย ซึ่งจะมี
 อายุแรกสมรสเฉลี่ยในกลุ่มที่ไม่รู้หนังสือตามลำดับ คือ ๒๑.๕ ปี อ่านออกเขียน
 ได้และจบประถมปีที่ ๑ - ประถมปีที่ ๓ ๒๒.๐ ปี จบ ป.๔ - ป.๖ ๒๓.๑ ปี
 จบ ป.๗ ขึ้นไป ๒๓.๘ ปี (ตารางที่ ๑๕)

สำหรับอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของประชากรชายที่เป็นตัวอย่างกับ
 ระดับการศึกษาของบิดานั้น ไม่มีความแตกต่างอย่างเด่นชัดของอายุแรกสมรส
 กับระดับการศึกษาของบิดา มีความแตกต่างอยู่เฉพาะระดับการศึกษาของบิดา
 ที่ไม่รู้หนังสือกับระดับการศึกษาอื่น ๆ คือ ประชากรชายที่ตกเป็นตัวอย่างและ
 มีบิดาในระดับการศึกษาไม่รู้หนังสือ จะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๑๙.๓ ปี
 แต่ในแ่ลุ่มที่บิดาระดับการศึกษาสูงกว่านี้จะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๒๔.๑ ปี
 ในกลุ่มอ่านออกเขียนได้และจบ ป.๑ - ป.๓ สำหรับกลุ่มที่บิดาจบ ป.๔ -
 ป.๖ นั้นจะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๒๓.๒ ปี และกลุ่มที่บิดามีการศึกษา ป.๗

ขึ้นไปนั้น จะมีอายุแรกสมรสเฉลี่ย ๒๓.๕ ปี อายุแรกสมรสของประชากรชายที่ตกเป็นตัวอย่างจะสูงขึ้นตามระดับการศึกษาของตน ยกเว้นในระดัการศึกษาไม่รู้นั้นคือ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุแรกสมรสสูงเช่นกัน (ตารางที่ ๑๖)

ตารางที่ ๑๕ อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของเพศชาย
จำแนกตามอายุปัจจุบันและระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	อายุปัจจุบัน (ปี)		รวมทุกอายุ
	๑๕ - ๓๙	๔๐ ปีขึ้นไป	
ไม่รู้หนังสือ	๒๑.๕ (๕๔)	๒๕.๑ (๑๓๘)	๒๔.๑ (๑๙๒)
อ่านออกเขียนได้และ จบ ป.๑-ป.๓	๒๒.๐ (๖๒)	๒๓.๘ (๑๖๖)	๒๓.๓ (๒๒๘)
จบ ป.๔ - ป.๖	๒๓.๑ (๒๘๔)	๒๔.๓ (๒๒๖)	๒๓.๖ (๕๑๐)
จบ ป.๗ ขึ้นไป	๒๓.๙ (๒๗)	๒๕.๑ (๓๙)	๒๔.๖ (๖๖)
รวมทุกระดับการศึกษา การศึกษา	๒๒.๘ (๔๖๗)	๒๔.๘ (๕๖๙)	(๙๙๖)

ตารางที่ ๑๖ อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของเพศชาย จำแนก
ตามระดับการศึกษา และระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษา ของบิดา	ระดับการศึกษาของเพศชาย				รวมทุกระดับ การศึกษาของ เพศชาย
	ไม่รู้หนังสือ	อ่านออกเขียนได้ และ จบ ป.๑-ป.๓	จบ ป.๔ - ป.๖	จบ ป.๗ ขึ้นไป	
ไม่รู้หนังสือ	๒๔.๔ (๑๒๘)	๒๓.๔ (๑๑๒)	๒๓.๓ (๑๙๗)	๒๕.๓ (๑๓)	๑๙.๓ (๔๕๐)
อ่านออกเขียนได้ และจบ ป.๑-ป.๓	๒๔.๗ (๕๓)	๒๓.๒ (๗๕)	๒๔.๑ (๑๗๔)	๒๖.๒ (๒๓)	๒๔.๑ (๓๒๕)
จบ ป.๔ - ป.๖	๒๑.๗ (๒๖)	๒๓.๘ (๓๘)	๒๓.๖ (๑๓๐)	๒๒.๓ (๒๓)	๒๓.๒ (๒๑๗)
จบ ป.๗ ขึ้นไป	* ^ก (๑)	* ^ก (๑)	* ^ก (๔)	๒๕.๖ (๕)	๒๓.๕ (๑๑)
รวมทุกระดับการ ศึกษาของบิดา	๒๔.๑ (๒๐๘)	๒๓.๔ (๒๒๖)	๒๓.๗ (๕๐๕)	๒๔.๖ (๖๔)	(๑,๐๐๓)

*^ก ตัวอย่างในประเภทยานี้มีอยู่น้อยกว่า ๕ ราย

๓. ปัจจัยด้านสังคมอื่น ๆ

นอกจากปัจจัยทั้งสองดังกล่าวแล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกมากที่อาจยังผลต่ออายุแรกสมรส เช่น ความคิดในการเลือกคู่ครองและอายุแรกสมรส, ประเพณี, การให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น การศึกษาในกลุ่มสมรสที่อยู่ในวัยรุ่น พบว่า สักส่วนของคู่สมรสส่วนใหญ่นิเวศน์ในชีวิตแรกเริ่มของการสมรสมักจะอาศัยอยู่กับบิดามารดาก่อน Grebenik และ Rowntree ได้ศึกษาในปี ๑๙๕๔ - ๑๙๖๐ พบว่า กลุ่มที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ต่ำ มีแนวโน้มที่จะสมรสเมื่ออายุมากกว่าคนที่ที่มีสถานภาพ-สูงกว่า ถ้าหากว่าการสมรสนั้นเป็นการสมรสระหว่างสถานภาพเดียวกัน นักเขียนชาวเยอรมันคนหนึ่งมีความคิดเห็นโน้มเอียงไปในทางที่ว่า ในสังคมชาวนาในประเทศเยอรมันประชากรจะไม่ทำการสมรสจนกว่าจะสามารถมีบ้านเรือนของตนเอง

J. Blake ยังได้ศึกษาถึงประเพณีต่าง ๆ ในหลายสังคมที่ทำให้คนต้องสมรสเร็วและพบว่าในประวัติศาสตร์ในอดีตนั้น การสมรสซำก็ก็เป็นแบบลักษณะหนึ่งของสังคมส่วนใหญ่เช่นเดียวกัน A. Nevett's ได้อธิบายถึงอายุแรกสมรสซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบของบิดามารดาในสังคมอินเดีย ที่จะต้องจัดการให้บุตรสมรส เนื่องจากสมรสกระทำในระหว่างชนชั้นวรรณะเดียวกัน

๔๗ Bogue, 1969, op.cit., p. 640.

๔๘ Ibid., p. 642.

๔๙ Norman W. Bell, and Ezra F. Vogel, A Modern Introduction to The Family, (London: Collier Macmillan Limited, N.Y., The Free Press, 1968), p. 143.

ทำให้โอกาสเลือกถูกรองอยู่ในขอบเขตจำกัด และยิ่งถือว่า อายุแรกสมรส
ที่เหมาะสมนั้นควรจะอยู่ในอายุน้อย ^{๕๐}

จากการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการศึกษารังนี้พบว่า อายุแรก
สมรสโดยเฉลี่ยของสตรีที่ตกเป็นตัวอย่างและเลือกถูกรองเองนั้นเท่ากับ ๑๙.๙
ปี ในกลุ่มที่พ่อแม่เลือกให้จะมีอายุแรกสมรสสูงขึ้นเล็กน้อยเป็น ๒๐.๒ ปี
และถ้าคนอื่น ๆ เลือกให้จะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๒๐.๗ ปี ในทุก ๆ
ระดับการศึกษา ทั้งนี้จะเห็นว่าสตรีตัวอย่างที่เลือกถูกรองในการสมรสเอง
นั้นจะสมรสเร็วกว่าในกลุ่มสตรีตัวอย่างที่พ่อแม่หรือคนอื่น ๆ เลือกถูกรองให้
(ตารางที่ ๑๗)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของภรรยาหัวหน้าครัวเรือนเกี่ยวกับ
อายุแรกสมรสที่เหมาะสมของบุตรสาวกับอายุแรกสมรสจริงโดยเฉลี่ยของสตรี
จะเห็นว่าช่วงอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของสตรีตัวอย่างที่คิดว่าเหมาะสมของ
ภรรยาหัวหน้าครัวเรือน ๑๕ - ๑๙ ปีนั้น จะเท่ากับ ๑๙.๒ ปี ซึ่งจะสูง
ขึ้นเรื่อย ๆ ในกลุ่มที่ภรรยาหัวหน้าครัวเรือนมีความคิดว่าอายุแรกสมรสควร
จะสูงขึ้นไป เช่น กลุ่มที่ภรรยาหัวหน้าครัวเรือนคิดว่าควรสมรสเมื่ออายุ ๓๐ ปี
ขึ้นไป จะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๒๑.๘ ปี ซึ่งสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ในทุก
ระดับการศึกษาของภรรยาหัวหน้าครัวเรือน (ตารางที่ ๑๘) จะพบความ
สัมพันธ์ที่น่าสนใจเกี่ยวกับความคิดเห็นของภรรยาหัวหน้าครัวเรือนเกี่ยว
กับอายุแรกสมรสที่เหมาะสมของบุตรชาย และอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของ
บุตรชายจะสูงขึ้นตามความคิดเห็นของภรรยาหัวหน้าครัวเรือน ในกลุ่มที่
ภรรยาหัวหน้าครัวเรือนคิดว่าอายุที่เหมาะสมเท่ากับ ๑๕ - ๑๙ ปีนั้น จะมี
อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๒๒.๕ ปี

^{๕๐} G.W. Roberts, op.cit., pp. 53 - 54.

กลุ่มที่ภรรยาหัวหน้าครัวเรือนถือว่าอายุที่เหมาะสมในการสมรสเท่ากับ ๓๐ ปีขึ้นไป จะมีอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ย ๒๕.๗ ปี ซึ่งแตกต่างกันถึง ๓.๒ ปี ทั้งนี้เปรียบเทียบในทุกระดับการศึกษาของภรรยาหัวหน้าครัวเรือน (ตารางที่ ๑๕) ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าความกิดเห็นเกี่ยวกับอายุแรกสมรสที่เหมาะสมของภรรยาหัวหน้าครัวเรือนนั้นมีอิทธิพลต่ออายุแรกสมรสจริงของทั้งชายและหญิงที่ตกเป็นตัวอย่างในการศึกษา แต่ความกิดเห็นของหัวหน้าครัวเรือนชายเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสมที่บุตรชายและบุตรสาวควรจะมีสมรสนั้น ไม่มีความสัมพันธ์และแตกต่างกันแต่อย่างใดระหว่างอายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยจริงกับอายุที่ถือว่าเหมาะสมของหัวหน้าครัวเรือนชาย (ตารางที่ ๒๐ และ ๒๑)

เมื่อพิจารณาถึงอายุแรกสมรสกับการได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับมรดกจากบิดามารคานั้น อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของประชากรชายที่ตกเป็นตัวอย่าง ไม่มีความแตกต่างกันเลยในกลุ่มที่ได้รับมรดกและไม่ได้รับมรดก (ตารางที่ ๒๒) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประเพณีของไทยนั้นจะถ่ายทอดมรดกไปสู่บุตร แต่ในฐานะทางเศรษฐกิจที่ยากจนของคนไทยในชนบทโดยทั่วไปนั้น มรดกที่ตกทอดมาสู่บุตรเป็นเพียงสิ่งเล็กน้อย ๆ ซึ่งไม่ให้ความสำคัญอะไรในค่านฐานะทางเศรษฐกิจ จึงจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ได้รับมรดกและไม่ได้รับมรดกจึงไม่มีความแตกต่างกัน มรดกที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูกทำไร่ ทำนา ซึ่งก็มีประชากรเพียงร้อยละ ๗.๒ เท่านั้นที่มีที่ดินใช้ในการเพาะปลูกตั้งแต่ ๕๐ - ๕๕ ไร่ ส่วนใหญ่จะมีที่ดินระหว่าง ๐ - ๒๔ ไร่เท่านั้น (ตารางที่ ๑๑)

ตารางที่ ๑๗ อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของสตรี จำแนกตาม
ระดับการศึกษาและผู้ที่เลือกคูครองให้ในการสมรส
ครั้งแรก

ผู้เลือกคูครองให้ใน การสมรส	ระดับการศึกษา			รวมทุกระดับ การศึกษา
	ไม่รู้นั่งสี่	อ่านออกเขียนได้ และ จบ ป.๑-ป.๓	จบ ป.๔ ขึ้นไป	
เลือกเอง	๑๙.๘ (๓๑๗)	๒๐.๔ (๑๔๒)	๑๙.๘ (๔๙๗)	๑๙.๙ (๘๕๖)
พ่อ - แม่	๒๐.๐ (๑๓๖)	๒๐.๕ (๗๓)	๒๐.๒ (๒๐๗)	๒๐.๒ (๔๑๖)
คนอื่น ๆ	๒๐.๘ (๓๕)	๑๙.๕ (๑๕)	๒๑.๐ (๕๐)	๒๐.๗ (๙๐)
ไม่ทราบ	* ^ก (๒)	* ^ก (๒)	* ^ก (๒)	๒๑.๒ (๖)
รวม	๒๐.๐ (๔๙๐)	๒๐.๔ (๒๓๒)	๒๐.๐ (๗๕๖)	(๑,๔๖๘)

*^ก ตัวอย่างในประเภทนี้มีน้อยกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๑๘ อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของสตรี จำแนกตามระดับ
การศึกษาและความถี่เห็นของภรรยาหัวหน้าครัว
เรือนเกี่ยวกับอายุที่เหมาะสมในการสมรสของบุตร
สาว

อายุคิดว่าเหมาะสมใน การสมรสของบุตรสาว	ระดับการศึกษาของภรรยาหัวหน้าครัวเรือน			รวมทุกระดับ การศึกษา
	ไม่รู้นั่งสี่	ปานออกเขียนได้ และ จบ ป.๑-ป.๓	จบ ป.๔ ขึ้นไป	
ต่ำกว่า ๑๕ ปี	* ^ก (๒)	-	-	* ^ก (๒)
๑๕ - ๑๙	๑๙.๑ (๑๓๔)	๑๙.๕ (๖๐)	๑๙.๒ (๑๗๐)	๑๙.๒ (๓๖๔)
๒๐ - ๒๔	๒๑.๑ (๒๕๘)	๒๐.๔ (๑๒๙)	๒๐.๐ (๔๒๓)	๒๑.๑ (๘๑๐)
๒๕ - ๒๙	๒๒.๐ (๓๓)	๒๐.๑ (๒๖)	๒๑.๖ (๗๑)	๒๑.๔ (๑๓๐)
๓๐ ปีขึ้นไป	๒๐.๐ (๑๐)	* ^ก (๔)	๒๑.๔ (๕)	๒๑.๙ (๑๙)
แฉกบุตร	๒๐.๙ (๑๘)	๒๐.๑ (๕)	๑๙.๙ (๒๑)	๒๐.๔ (๔๔)
ไม่เช่าชาย	-	-	* ^ก (๒)	* ^ก (๒)
ไม่ทราบ	๑๙.๘ (๓๕)	๒๒.๙ (๘)	๑๙.๖ (๕๘)	๒๐.๐ (๙๗)
รวมทุกอายุ	๒๐.๐ (๔๙๐)	๒๐.๔ (๒๓๒)	๒๐.๐ (๗๔๖)	(๑,๔๖๘)

*^ก ตัวอย่างในประเภทนี้มีอยู่น้อยกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๑๕ อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของเพศชาย จำแนกตาม
ระดับการศึกษาและความคิดเห็นของภรรยาหัวหน้า
ครัวเรือน เกี่ยวกับอายุที่เหมาะสมในการสมรสของ
บุตรชาย

อายุที่คิดว่าเหมาะสมใน การสมรสของบุตรชาย	ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน			รวมทุกระดับการ ศึกษา
	ใบรหนังสือ	อ่านออกเขียนได้ และ จบ ป.๑-ป.๓	จบ ป. ๔ ขึ้นไป	
๑๕ - ๑๙	๒๒.๖ (๒๐)	๒๑.๔ (๗)	๒๓.๓ (๘)	๒๒.๕ (๓๕)
๒๐ - ๒๔	๒๓.๘ (๑๘๕)	๒๓.๐ (๑๐๙)	๒๓.๕ (๒๕๗)	๒๓.๓ (๕๕๑)
๒๕ - ๒๙	๒๔.๔ (๔๘)	๒๓.๓ (๔๒)	๒๔.๐ (๑๐๘)	๒๔.๐ (๑๙๘)
๓๐ ปีขึ้นไป	๒๖.๓ (๑๑)	๒๓.๔ (๗)	๒๖.๐ (๒๓)	๒๕.๗ (๔๑)
แล้วแต่บุตร	๒๔.๖ (๑๔)	* ^ก (๓)	๒๒.๑ (๗)	๒๓.๘ (๒๔)
ไม่เข้าชาย	๒๔.๖ (๒๖)	-	-	๒๔.๖ (๒๖)
ไม่ทราบ	๒๓.๖ (๒๒)	๒๖.๔ (๑๗)	๒๓.๖ (๒๑)	๒๓.๘ (๑๔๐)
รวมทุกอายุ	๒๔.๕ (๓๗๐)	๒๓.๔ (๑๘๕)	๒๓.๗ (๔๖๔)	(๑,๐๑๙)

*^ก ตัวอย่างในประเภทนี้มีอยู่น้อยกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๒๐ อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของสตรี จำแนกตามระดับการศึกษาและความถี่เห็นของหัวหน้าครัวเรือนชายเกี่ยวกับอายุแรกสมรสที่เหมาะสมของบุตรสาว

อายุที่คิดว่าดีที่สุด (ปี)	ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน			รวมทุกระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนชาย
	ไม่รู้นั่งสี่	อ่านออกเขียนได้และจบ ป.๑-ป.๓	จบ ป.๔ ขึ้นไป	
ต่ำกว่า ๑๔	-	* ^ก (๑)	-	* ^ก (๑)
๑๕ - ๑๖	๑๙.๕ (๑๑)	* ^ก (๓)	๑๘.๔ (๘)	๑๘.๖ (๒๒)
๑๗ - ๑๘	๒๐.๐ (๖๕)	๒๐.๙ (๓๐)	๒๐.๓ (๙๗)	๒๐.๓ (๑๙๒)
๑๙ - ๒๐	๒๐.๑ (๑๓๐)	๒๐.๙ (๘๕)	๒๐.๓ (๓๐๙)	๒๐.๓ (๕๒๔)
๒๑ - ๒๒	๒๐.๒ (๓๖)	๑๘.๕ (๑๘)	๒๐.๕ (๕๒)	๒๐.๑ (๑๐๖)
๒๓ - ๒๔	๑๙.๖ (๑๐)	๑๙.๐ (๘)	๑๙.๙ (๑๙)	๑๙.๕ (๓๗)
๒๕ - ๒๙	๒๐.๓ (๒๗)	๒๐.๙ (๑๖)	๒๐.๖ (๔๑)	๒๐.๖ (๘๔)
๓๐ ขึ้นไป	๑๙.๘ (๒๐)	๑๙.๙ (๘)	๒๐.๙ (๑๖)	๒๐.๒ (๔๔)
ไม่ทราบ	๑๙.๒ (๑๔)	* ^ก (๕)	๒๐.๐ (๑๔)	๒๐.๑ (๓๒)
รวมทุกอายุ	๑๙.๙ (๓๑๓)	๒๐.๕ (๑๙๗)	๒๐.๓ (๕๓๖)	(๙๒๖)

*^ก ตัวอย่างในประเภทนี้มีอยู่น้อยกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๒๑

อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของเพศชาย จำแนกตาม
ระดับการศึกษาและความถี่เห็นของหัวหน้าครัว
ครัวเรือนชาย เกี่ยวกับอายุแรกสมรสที่เหมาะสม
ของบุตรชาย

อายุที่ถือควาคีที่สุด	ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนชาย				รวมทุกระดับ การศึกษา
	ไม่รู้นั่งชื่อ	อ่านออกเขียนได้ และ จบ ป.๑-ป.๓	จบ ป.๔ - ป.๖	จบ ป.๗ ขึ้นไป	
๑๕ - ๑๖	* กิ (๓)	* กิ (๒)	* กิ (๒)	-	๒๕.๑ (๗)
๑๗ - ๑๘	๒๕.๘ (๑๕)	* กิ (๔)	๒๕.๑ (๔)	-	๒๕.๐ (๒๘)
๑๙ - ๒๐	๒๓.๖ (๕)	๒๓.๒ (๖๑)	๒๓.๓ (๑๒๒)	๒๒.๘ (๘)	๒๓.๘ (๒๔๘)
๒๑ - ๒๒	๒๒.๑ (๔๕)	๒๒.๙ (๖๕)	๒๓.๐ (๑๔๐)	๒๑.๘ (๕)	๒๓.๘ (๒๕๕)
๒๓ - ๒๔	๒๕.๑ (๓๓)	๒๕.๑ (๒๙)	๒๓.๗ (๗๙)	๒๒.๒ (๖)	๒๔.๒ (๑๔๗)
๒๕ - ๒๙	๒๓.๘ (๓๖)	๒๓.๓ (๔๐)	๒๔.๒ (๑๐๗)	๒๕.๙ (๓๑)	๒๔.๒ (๒๑๔)
๓๐ ปีขึ้นไป	๒๕.๒ (๑๙)	๒๓.๑ (๒๕)	๒๔.๕ (๔๔)	๒๕.๒ (๑๓)	๒๔.๘ (๑๐๑)
ไม่ทราบ	๒๘.๕ (๘)	* กิ (๔)	๒๔.๖ (๕)	* กิ (๓)	๒๕.๗ (๒๓)
รวมทุกอายุ	๒๔.๑ (๒๑๒)	๒๓.๓ (๒๓๐)	๒๓.๗ (๕๑๑)	๒๔.๖ (๖๖)	(๑,๐๑๙)

* กิ ตัวอย่างในประเภทนี้มีอยู่น้อยกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๒๒ อายุแรกสมรสโดยเฉลี่ยของเพศชาย จำแนกตาม
อายุปัจจุบันและการได้รับมรดกจากบิดามารดา

การรับมรดก	อายุปัจจุบัน (ปี)		รวมทุกอายุ
	๑๕ - ๓๕	๔๐ ปีขึ้นไป	
ได้รับ	๒๓.๖ (๑๓๔)	๒๔.๒ (๑๙๘)	๒๓.๙ (๓๓๓)
ไม่ได้รับ	๒๓.๒ (๑๔๔)	๒๔.๔ (๑๙๖)	๒๓.๘ (๓๔๐)
ไม่เข้าข่าย	* กิ (๑)	* กิ (๒)	* กิ (๓)
ไม่ทราบ	* กิ (๓)	* กิ (๔)	๒๑.๖ (๗)
รวม	๒๓.๔ (๓๒๒)	๒๔.๓ (๔๐๑)	(๗๒๓)

* กิ ตัวอย่างในประเภทนี้มีอยู่น้อยกว่า ๕ ราย